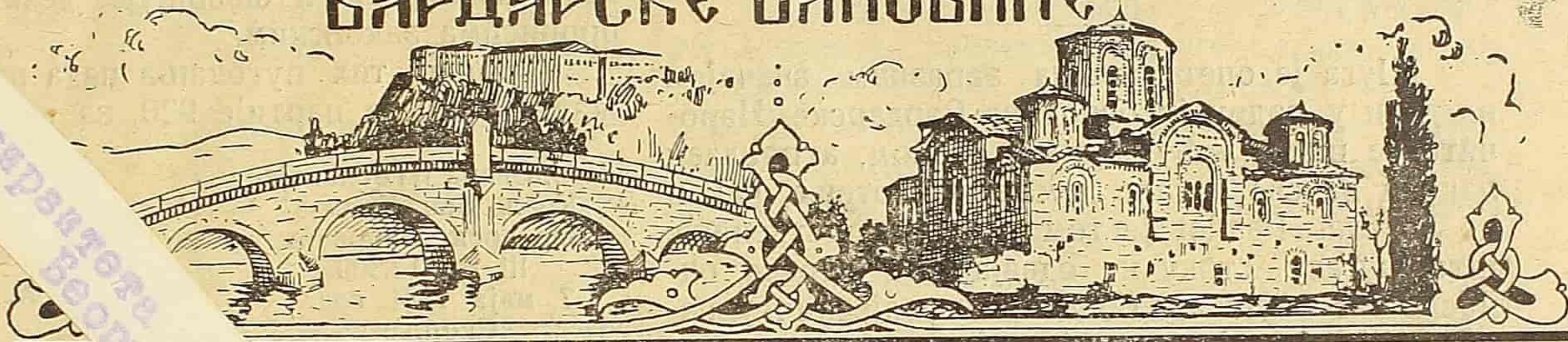

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ

ВАРДАРСКЕ БАНОВИНЕ

16. МАЈА 1931. ГОД.
СУБОТА

БРОЈ 2 ДИНАРА

ГОДИНА II. Број 71.
СКОПЈЕ

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ излази један пут недељно. Годишња претплата је 80, а за иностранство 140 динара. Огласи се примају по утврђеној тарифи. Рукописи, огласи и претплата се шаљу на адресу Банске Управе за Уредништво Службеног Листа. — Уредник СИМИЋ СТЕВАН, директор гимназије у пензији.

КРИЗА

Ретке су епохе у историји људства, које су забележиле тако велику економску депресију, као што је случај са нашим временом. Данас је ова реч постала општа, интернационална; реч, која се изговара са болним расположењем по свима кутовима земљиног шара и то како код држава које су победиле, тако и код побеђених. Државници и финансијери, чувени економисти и сви остали позвани фактори света траже начина да се ова депресија ублажи, но и поред свих умовања, народи се са зебњом питају докле ће овако трајати и има ли томе лека? Неоспорно тежак и врло компликован проблем, који се не може тако лако решити, јер су по среди разноструки интереси великих и малих, индустријских и пољопривредних земаља, који се интереси често сукобљавају и укрштају, те је и то један од важнијих препрека, који стоји на путу повољном решењу овога питања.

Ми, као пољопривредна земља, осећамо ту кризу, јер су цене наших житарица знатно пале на светским тржиштима из двојаких разлога.

Прво што су индустријске државе почеле обраћати све већма пажњу на пољопривреду, те из тих разлога ове мање увозе житарице но ранијих година и друго што је

светска производња жита сразмерно много већа но што је стварно потребно за исхрану људства. А раније смо напоменули да је ова криза пољопривредних производа средњеевропских и балканских земаља последица и индустријализације пољопривреде у Америци у вези са руским дампингом, те се и због тога и стављају за сада велике тешкоће при решавању овог крупног питања. Но напори које чини краљевска влада, у друштву пријатељских и савезничких земаља, наговештавају да идемо бољим данима, јер су у изгледу резултати са којима ћемо моћи бити потпуно задовољни. Но с обзиром на светска тржишта и потребе појединих држава, ми би могли да посветимо много већу пажњу нашем сточарству, како крупној, тако и ситној стоци, а шако исто и живинарству. Наша бановина, са својим изванредним испашама на подгоринама свију планина, може уз паметно и рационално подизање стоке, брзо надокнадити губитак на житарицама.

Јако пада у очи да се на нашем Југу слабо гаји свиња, а тако исто и живинарству се не поклања она пажња, које она заслужује и ако су у свима крајевима погодни сви услови за унапређење ове гране наше привреде. Било би дакле веома саветно и корисно развити народну делатност и у овоме правцу рада који ће резултирати само корисним и сигуниим напретком и бољитком економских прилика наше Бановине.

СЛУЖБЕНИ ДЕО**Сузбијање сточне заразе**

Шуга је опет почела заразним значајем владати у подручју бановине Вардарске. Нарочито се шири међу ситном стоком, а прелази лако и на све остале домаће животиње, чак и на човека. Разлог је томе нехат сопственика, што шугаву стоку не одвајају од здраве, односно што пуштају болесну на заједничку пашу, а најгоре је, што је неће или не уме да лече и што истовремено са лечењем не спроводе дезинфекцију стаја и прибора, како би се јајашца и наметници уништили такођер ван организма, ма да се у ту сврху сопственицима пружа бесплатан врло успешан лек Креотан, а за дезинфекцију Капорит.

У циљу успешног сузбијања и угушивања те инвазионе болести сматрам нужним, да се у заражена места периодички сваког месеца једанпут изашаљу надлежни срески ветеринарски референти ради контроле спровођења одређених ветеринарско-полицијских мера, ради упућивања и демонстраирања, како се лек имаде приредити и код болесних објеката употребити, како дезинфекцију спровођати, нарочито ради контроле provedбе установа чл. 63. Закона о сузбијању и угушивању сточних зараза. Тај члан наређује: „Коњи, магарци, мазге, муле, овце и козе, које болују од шуге или су сумњиве, да су шугаве, морају се подврћи лечењу, ако поседник не пристане да се побију. Поред тога може се наредити убијање шугрвих животиња, ако их поседник не лечи по упуству ветеринара“.

Упуство Министарства Унутрашњих Дела од 1. јула 1881. г. СНО 2596 о вршењу закона од 30. марта 1881. год „О заштити од сточних зараза у опште и о мерама за угушивање тих зараза“ § 32. тач. 9. прописује, да среска полицијска власт изашиље повремено марвеног лекара у заражена места да тамо лечи, надзирава и извршује дезинфекције по прописима законским. То упуство и данас важи, јер нови закон о сузбијању и угушивању сточних зараза од 14.-VI-1928. године још нема правилника. Ради једнообразности вршења дужности као и зарачунавања путних трошкова има се да терминише то повремено изашиљање с предлогом, да се то чини једанпут месечно.

На основу предњег реферата шефа ветеринарског одсека као и на основу чл. 41., 42., 43., 46., 63. и 107. тач. 1. Закона о сузбијању и угушивању сточних зараза и Упутства Министра Унутрашњих Дела од 1. јула 1881. године СНО 2596 о вршењу закона од 30. марта 1881. године „О заштити од сточних зараза у опште и о мерама за угушивање тих зараза“

РЕШАВАМ:

Да среско начелство изашаље повремено т. ј. сваког месеца једанпут свог ветеринарског референта у места, од шуге заражена, да тамо лечи, надзирава и извршује дезинфекције по прописима законским.

Трошак тих путовања пада на терет државног буџета партије 920, за год. 1931/32.

Краљевина Југославија
Краљ. Бан. Управа
Вардарске Бановине
Ш. Бр. 12.309.
7. маја 1931. год.
Скопље

Бан,
Вардарске Бановине,
Жив. А. Лазич, с. р.

ОГЛАСИ**Оглас**

У економату Бановинске Болнице Вардарске Бановине у Битољу одржаће се на дан 28 маја 1931. године у 11 часова пре подне прва усмена лицитација за набавку животних намирница, потрошног материјала и осталих ситних болничких потреба за време од 1. јула до 30. септембра 1931 године закључно и то:

1. За хлеб на суму око 8.400 динара
2. За месо и маст на сумт око 21.360 д.
3. За бакалук на суму од око 24.095 дин.
4. За поврће, вариво и зелен за супу 8605.
5. За млеко пресно кисело и остале млечне производе на суму око 7.765 дин.
6. За мртвачке сандуке на суму око 2.200 динара
7. За остале ситне потребе на суму око 3.590 динара

Свега 76.015 динара.

Условe и све законске прописе заинтересована лица могу видети сваког дана у канцеларији економата болнице.

Кауција се полаже пред комасијом која врши лицитацију пре лицитације до 10 часова пре подне и то наши поданици 5%, а страни 10% од гореозначене предрачунске суме.

Позивају се заинтересована лица да одређеног дана претстану болничкој канцеларији до 10 часова пре подне. Собом имају донети сва документа која се траже ст. 6. чл. 13. Правилника за извршење одредаба из одељка „Б“ Уговори и набавке Закона о Државном Рачуноводству, по прописаној форми.

Из канцеларије Бановинске Болнице у Битољу бр. 1166 од 12 IV 1931. године.

2—3

Набавка животних намирница

Управа Дечијег дома у Битољу одржаће на дан 28. и 29. маја 1931. год. од 11 часова пре подне, у својој канцеларији, у ул. Аристиде Бријана 116, прву јавну усмену лицитацију, и

то: 28. маја за набавку животних намирница за исхрану штићеника Дечијег дома и Дома старца за време од 1. јула до 31. децембра 1931. год., 29. маја за набавку дрва, одела, обуће и постељних ствари.

У случају да ова лицитација не успе друга ће се одржати на дан 10. и 11. јуна 1931. г.

Кауција се полаже на сам дан лицитације комисији, пре почетка исте, која износи: за наше поданике 5% од целокупне вредности предмета који се лицитира, а за стране поданике 10%.

Накнадне понуде неће се ни од кога примати.

Ближи услови могу се видети сваког дана у канцеларији дома.

Позивају се заинтересовани да узму учешћа на лицитацију. Лицитанти су дужни показати документа, која се траже по тач. 6. чл. 13. Правилника за извршење законских одредаба из одељка „Б“ уговора и набавке.

Из канцеларије Бановинског дечијег дома у Битољу, Бр. 299. од 16. априла 1931. год.

2—3

Оглас

Управа Ниже Пољопривредне школе у Лесковцу, на дан 11. маја 1931. год. одржаће трећу јавну усмену лицитацију за израду 25 пари летњег одела за своје ученике.

Услови се могу видети сваког радног дана пре и после подне у канцеларији Управе, као и на сам дан лицитације.

Кауција се полаже пред комисијом до 10 часова пре подне, и то: 500 Дин. за наше а душло за стране поданике.

У смислу чл. 93. Закона о Државном Рачуноводству накнадне понуде неће се примати.

Позивају се заинтересовани да узму учешће на лицитацији. Собом имају понети, и то: уверење о плаћеној порези и уверење о подобностима за лицитирање.

Из канцеларије Управе Ниже Пољопривредне школе у Лесковцу Бр. 691. 1—2

Конкурс

Краљ. Банској Управи Вардарске Бановине потребни су:

1. четири (4) приправника лекара за бановинске болнице у Велесу, Врањи, Охриду и Штипу.

2. шеф унутрашњег и в. д. управника и шеф хируршког одељења за бановинску болницу у Призрену са принадлежностима V групе.

Услови за пријем:

Кандидати, који желе конкурисати на ово место, морају поднети уз молбу ова документа:

1. документа по § 2. и 3. Закона о чиновницима;

2. диплому о свршеном медицинском факултету у оригиналу или овереном препису;

3. приправници уверење о одслуженом стажу а шефови уверење о општем праву праксе и специјалности за унутрашње болести и хирургију. Кандидати за шефове одељења морају поднети доказе по § 20. Закона о болницама.

4. Крштеницу и доказе о брачном стању, броју деце и годинама њиховог рођења.

Изабрани кандидати бановински су чиновници и уживају сва права по закону о болницама и Уредби о службеним односима, установљењу места и принадлежности службеника Вардарске Бановине I Бр. 7838 од 25 марта 1931 г. (Службени Лист Вардарске бановине бр. 2. стр. 14.), а ступиће на дужност када решење о избору буде извршено.

Пријаву са свима потребним документима примаће VI одељење за социјалну политику и народно здравље до 20 маја 1931 године.

Из канцеларије VI Одељења за социјалну политику и народно здравље Вардарске бановине VI Бр. 11072 од 1 маја 1931 године.

1—2

Конкурс

за хонорарног лекара Дечијег Дома у Скопљу

Краљ. Банској Управи Вардарске Бановине у Скопљу потребан је један хонорарни лекар за дечији дом у Скопљу.

Кандидати, који желе конкурисати на ово место морају испуњавати следеће услове:

1. Да имају опште право приватне лекарске праксе у Краљевини и месно за Скопље.

2. Да су поданици Краљевине Југославије.

3. Да су доброг владања и да нису сада под судском или дисциплинском истрагом, нити раније осуђивани.

4. Дужности домског лекара регулисане су Уредбом Дома.

5. Месечни хонорар 500.— динара.

Прописно таксирани понуде снабдевене потребним документима примаће VI одељење за соц. пол. и нар. здравље Вардарске Бановине до 30. маја 1931. год.

Из канцеларије VI одељења за социјалну политику и народно здравље VI № 11650 7. априла 1931. године. 1—2

Оглас

за набавку канцеларијског материјала (за Гестетнер, Ронео и Сензатор) за Краљевску банску управу у Скопљу

На основу чл. 82—105 Закона о државном рачуноводству, извршиће се писмена (офертална) лицитација у економату Краљевске банске управе Вардарске Бановине у Скопљу, на дан 8. јуна 1931. год. за набавку 150 пакета, пакет по 1000 полутабака, хартије за апарате

Гестетнер, Ронео и Сензатор, 40 кутије воштаних матрица, 10 кутија свилених матрица, 26 туба од пола килограма црне боје за изложене апарате и 10 флашица коректин лака.

Понуде, у којима имаду бити истакнуте појединачне цене за сваки артикал по на особ и приложен по један лист понуђене хартије, прописно затворене и запечаћене примаће се до 10 и пол часова истога дана, а отварање почиње тачно у 11 часова.

Понуде имају бити таксирани са по 100.— динара. На коверти треба да је написано: „Понуда за набавку канцеларијског материјала за апарат Гестетнер од понуђача Н.Н.“

На име кауције понуђачи домаћи полажу 5% а страни 10% од предрачунске суме, на каси 1 општег одељења Вардарске бановине у пре почетка лицитације у готовом новцу или вредносним папирима законом предвиђеним.

Потврду о положеној кауцији, уверење о надметачкој подобности и уверење о плаћеној порези за прошло и текуће тромесечеје имају понуђачи на захтев председника за одржање лицитације показати,

Рок испоруке је 15 дана после саопштења решења о уступању набавке.

Влижи услови могу се видети свакога радног дана у економату Вардарске Бановине у Скопљу.

Из канцеларије 1 општег одељења Краљ. банске управе Вардарске Бановине у Скопљу 1 Број 4114 од 13 маја 1931. год. 1—3

Набавка животних намирница

У смислу чл. 82—105 Закона о Државном Рачуноводству и Правилника за извршење одредаба из одељка „Б“ уговора и набавке истога закона као и чл. 13. и 24. поменутог Правилника одржаће се прва јавна усмена лицитација за све болничке потребе од 1. јула до 31. децембра 1931 год. сем поврћа и варива од 1. јула до 31. септембра 1931. год. и то у следећим данима:

На дан 4. јуна 1931. год.

а) бели и црни хлебац, месо говеђе, телеће и јагњеће.

На дан 5. јуна 1931. год.

б) животне намирнице, вариво, поврће, млеко слатко и кисело, бакалук, мртвачки сандуци, канцеларијски материјал и друге потребе.

Ближи услови могу се видети сваког дана у канцеларији исте болнице.

Лицитација ће се одржати у канцеларији исте болнице.

Кауција се полаже сваког радног дана на каси исте болнице као и на дан лицитације најдиље до 10 час. најстаријем члану комисије.

У случају да се прва лицитација не одржи одређених дана онда ће се друга одржати на

дан 25 и 26. јуна 1931. године са онолико лицитанта колико се буде јавило.

Лицитант је дужан показати комисији уверење о набављачкој способности и уверење о плаћеној порези.

Лицитација почиње тачно у 11 часова.

Бр. 973 из канцеларије Бановинске Болнице Вардарске Бановине у Приштини. 1—3

Оглас.

Управа Ниже Пољопривредне школе у Лесковцу, на оан 4 јуна 1931 год. одржаће прву јавну усмени лицитацију у својој канцеларији од 10—12 часова пре подне за продају једног трактора са тробразним плугом и тањирачама.

Услови се могу видети сваког радног дана пре и после подне у канцеларији Управе, као и на сам дан лицитације.

Кауција се полаже пред комисијом до 10 часова пре подне и то: 5% за наше, а 10% за стране поданике.

Позивају се заинтересовани да узму учешће на лицитацију.

Из канцеларије Управе Ниже Пољопривредни школе у Лесковцу Бр. 607. 1—1

Управа.

Оглас.

Управа Ниже Пољопривредне школе у Лесковцу, на дан 5 јуна 1931 год. одржаће прву јавну усмену лицитацију за испоруку 200 мет. кубних дрва за потребе школе.

Услови се могу видети сваког радног дана пре и после подне у канцеларији Управе као и на сам дан лицитације.

Кауција се полаже пред комисијом до 10 часова пре подне и то: 5% за наше, а 10% за стране поданике.

У смислу чл. 93 Закона о Државном Рачуноводству накнадне понуде неће се примати.

Позивају се заинтересовани да узму учешће на лицитацију. Собом имају понети, и то: Уверење о плаћеној порези и уверење о подобности за лицитирање.

Из канцеларије Управе Ниже Пољопривредне школе Бр. 699 у Лесковцу. 1—1

Набавка кинина

300. — три стотине килограма: Chininum Hydrochloricum pharm. Serb II.

Одељење за социјалну политику и народно здравље Вардарске бановине у Скопљу у смислу решења Господина Бана VI. Бр. 11743. од 8 маја 1931 године путем јавне оферталне лицитације набавиће горњу количину кинина.

Лицитација ће се одржати на дан 18 јуна 1931 године, а ако ова не би успела из каквих разлога, друга ће се одржати на дан 29 јуна 1931 године.

Понуде у затвореном коверту таксиране са 100 динара и са потребним документима треба доставити на адресу: Одељење за социјалну политику и народно здравље Вардарске бановине Скопље — Понуда хитна на VI Бр. 11743/31 г.

Понуде се имају доставити овом одељењу најдаље до 11 часова пре подне на дан 18 јуна 1931 г., заједно са доказом о положеној прописној куцији код VII Финансиског одељења Вардарске бановине у Скопљу.

Услови се могу добити у канцеларијско време код истог одељења, на основу молбе таксиране са 5 динара и положених 20 динара у готову.

Из одељења за социјалну политику и народно здравље Вардарске бановине у Скопљу VI Бр. 11743. од 8 маја 1931 год. 1—3

Продаја покретне и непокретне имовине

За наплату 1230 хиљаду две стотине тридесет динара, колико дугује Зећировић Рамадан из Потуровца своје поверенику Анђелковићу Драгутину бакалину из Патуса а по осудном решењу Приштинског Прв. Суда Бр. 5506. од 15 марта 1930 год. извршна власт среза Грачаничког изложиће јавној продаји путем лицитације на дан 26 маја 1931 год. пред или у хотелу Империјал у Приштини у 9 часова пре подне пописану и процењену дужникову покретну имовину и то:

1) једног бивола матор 3 год. по процени динара 700 и

2) један биво матор 3 $\frac{1}{2}$ год. по процени динара 700. Свега 1400 динара.

Продаја се ова даје јавности ради знања. Из канцеларије начелства среза Грачаничког Бр. 15292 од 6 маја 1931 год.

П. 1—1

Исправка огласа за лицитацију бановинске болнице у Велесу.

На основу наређења Краљевске Банске Управе Вардарске Бановине у Скопљу VI Број 10418 од 23 априла 1931 год. објављена лицитација у Службеном листу Вардарске Бановине бр. 66—67 од 25 априла 1931 год. за испоруку намирница овој болници од 1 јула до конца септембра 1931 год. исправља се у толико, што ће прва расписана лицитација за три месеца важити само за поврће и воће, а за све друге намирнице лицитација важи за 6 месеци т. ј. од 1 јула до конца децембра у 1931 год.

Ова исправка важи и за друга два огласа, која ће изаћи у наредним бројевима Службеног листа Вардарске Бановине.

Из канцеларије Бановинске болнице у Велесу бр. 1153 од 7 маја 1931 год,

Кретање заразних болести на територији Краљевске Банске Управе Вардарске Бановине

За време од 1. до 30. априла 1931. год.

Ред. број	ОБОЛЕЊА	Остало од пр. изешт	Нови слу-чајеви	Свега бо-ловало	од свих случај.		Остаје
					оздр.	умрло	
1	Febris flava						
2	Variola vera						
3	Thyphu exanthemat	5	8	13	1	3	9
4	Typhus recurens						
5	Tiphus abdominalis	13	8	21	10	1	10
6	Dysentheria	1	3	4	1	1	2
7	Scarlatina	25	26	51	27	5	19
8	Diphtheria et Croup—	18	24	42	27	5	10
9	Encephaliti lethargica						
10	Mening corebro spinalis epidemic.						
11	Morbili		99	99	23		76
12	Erysipelas	7	6	13	8	2	3
13	Malleus	2		2	2		
14	Sepsis puerperalis	1		1			1
15	Anthrax						
16	Trachoma	1		1			1
17	Lussa (rabries)						
18	Lepra	2		2			2

Из Одељења за социјалну политику и народно здравље у Скопљу VI. № 11741.

Оглас.

За наплату (490) четири стотине деведесет динара на име кривичних трошкова колико има да плати Мирић Цона из Скуланова а по пресуди ове власти Бр. 7350 од 23 априла 1929 год. извршна власт начелства среза Грачаничког изложиће јавној продаји на дан 22 маја т. године у 9 часова пре подне пред хотелом Империялом у Приштини дужникову пописану и процењену покретност по списку пописа Бр. 1719/30 год. и то:

Једног вола, длаке плаве стар 5 година по процени вреди (800) осам стотина динара.

Продаја се ова даје јавности и позивају купци ради лицитације.

Из канцеларије Начелства Среза Грачаничког Бр. 16897/30 4 маја 1931 године.

НЕСЛУЖБЕНИ ДЕО**Скопска Трговачко-Индустријска Комора**

Синоћ је одржана шеста седница управе Трговачко-Индустријске Коморе у Скопљу, на којој је поднесен исцрпан извештај о раду Коморе од последње до синоћне седнице. Нарочито интересовање управе привукао је онај део извештаја који се односи на учешће Коморе на разним конференцијама привредног карактера које су у овом међувремену одржане у Загребу и Београду. Конференција коју је сазвало Министарство Трговине и Индустрије поводом Комориног захтева да се заведе увозна царина на сировине за израду зејтина за јело привукла је највећу пажњу, па је управа после исцрпне дискусије, у којој су учествовали сви присутни чланови, одобивши у овом погледу рад свога претседника, једногласно решила:

1) да се замоли Краљевска Влада да следећи данашњу привредну политику других држава најсходнијим мерама заштити домаћу производњу од иностране конкуренције;

2) да због нужне преориентације данашње биљне производње у правцу производње индустријских биљака заведе потребну увозну царину на сировине за израду зејтина за јело и на тај начин осигура сељаку већи рандман;

да претседник Коморе који ужива пуно поверење управе, начелном решењу појединих привредних питања у Јужној Србији приступа и у будуће на начин који сматра да је најзгоднији; и

4) да се на седници опијумске комисије, заказаној за 11 мај т. г. изложи следеће Коморино гледиште;

а) тражити сузбијање картела и максималан контингент опијума за нас, али под условом да се утврде откупне цене имајући у виду произвођачке трошкове и ризик око гајења ове

биљке, јер је осигурање откупа везано са трошковима производње и ризиком;

б) по питању стабилизације цена опијума нагласити да је ова стабилизација могућа ако се стабилизирају и финални продукти (алкалоиди) опијума; ако је ово немогуће тражити да се сваке године пре сетве (случај са дуваном од стране Монопола) утврђују цене сировог опијума за идућу бербу;

с) не пристајати и не примати никаквих обавеза за лиферовање одређеног континента, а ово зато што је опијум изложен климатским неприликама (елементарним непогодама);

д) тражити откуп постојећег стока и стока наредне бербе, али не по паритетној светској цени која је услед картела сувише ниска, већ према усложеним трошковима;

е) у случају да се све ово не може да обезбеди приступити отказу конвенције и оставити опијум на бази понуде и тражње;

ф) тражити да све земље прерађивачи опијума, потписнице конвенције, опијум откупљују од земаља произвођача, потписница конвенције;

г) са отказом конвенција, ако до ње мора да дође, одмах приступити припремним радовима за подизање фабрике за израду алколоида.

Претседник,
Трговачко-Индустр. Коморе,
Спира Хаџи Ристић

Пут Краљево — Рашка**Ибарски пут**

— Наставак —

Провала облака у селу Церју, на десној обали Ибра (1902) учинила је да је Церјански поток изнео толику количину материјала и на свом ушћу у Ибар направио толику кеглу да је свео ширину Ибра на 4—5 м. претеравши га на леву обалу толико, да је овај поткопао пут и однео га на дужини од 150 м. Сем тога Ибар је својим поткопавањем ставио у покрет брдо Пасуљиште изнад пута у толикој мери, да му се морало скинути око 14000 м³. покретног материјала, који је услед падања представљао опасност за пут. Опасност је била и за пешаке, јер је материјал стално падао. На овом месту саобраћај је пуштен осмог дана, а доцније је подигнуто осигурање од камена — сталан објект — шкарпа, са ножицом зидана у суво, која још и данас траје. Сем ових радова грађ. одељак округа Чачанског, увиђајући тешкоће од олучастих калдржа, почео је од 1910. год. да их замењује каменим у суво зиданим пропустима, и покрили каменим плочама и то од Рашке идући ка средини пута. На местима где су се шосирани делови пута почели кварити или где се појавило мочарно земљиште

ископана је постељица за калдрму, са дренажом је сложена калдрма висине 0,20 м. и шљунчани застор — туцаник од 0,20 м. Шосирање је вршено са надзорником пута, путарима и плаћеним радницима по партијама.

Према политичким приликама путари су врло често мењани и пошто су били из оближњих села, при мало слабијем надзору нису ни излазили на пут. Уз то су ишли на преноћишта у села и оближње кафане. На тај начин су се врло мало бавили путарским пословима. Да би се ово стање поправило, почето је 1910. год. грађење путарских кућа поред пута, са давањем — откупом — земљишта до 1 х. код сваке куће за путара и његову породицу. Поред потребног алата за одржавање пута, којим је располагао сваки путар, дата је надзорницима по једна пољска ковачница са целокупним ковачким алатом и тишлерска тезга са целокупним столарским алатом. На тај су начин путари могли за време кишних и снежних дана, припремити алат, који им је свакога часа могао бити потребан. Држава је куповала само материјал — гвожђе за оправку, а дрво се налазило поред пута или од расађеног багрема.

Овако донекле стабилизираном путу, почиње 1915. год. да прети опасност од грађења железнице између Краљева и Митровице и то на оним местима где су ова два пута дошла у додир. Опасност је грозила од раскопавања земљишта, које је понова требало осигуравати на разне и потребне начине.

За време окупације, окупаторске власти оправљале су поједине делове пута, извршујући калдрме са застором од туцаника и ваљањем и то оних партија, које нису биле покалдрмисане за време израде пута, већ само застрвене туцаником. Тако је ваљак са дроблицом за туцаник после 36 година први пут дошао на тај пут.

По ослобођењу, издат је распис о реконструкцији главних путева, према коме су се поједини путеви у одређеном времену и реду требали реконструисати. Овај је распоред у своје време критикован и навођени су путеви које неби требало реконструисати, јер су могли послужити намењеном циљу према својој изради и са малим поправкама. Говорено је да је одређено време за реконструкцију, недовољно. У осталом то се и данас да проверити простим упоређењем датог рока за израду и рока за који је реконструкција извршена.

Расписом је обухваћен и Ибарски пут. Када је почето снимање, надлежни су предлагали да се реконструишу само делови пута око Лакта, Дубочице и Шашева. На супрот том предлогу пало је значајно решење да се пут изврши са максималним успонима — падовима од 3,00%. Изгледа да је намера била да се тим путем веже Београд преко Рашке, Косовске Митровице, Пећи са Црном Гором. Па и код тог разлога није узето у обзир да се на путу Рашка—Митровица (који је продужење пута

Краљево—Рашка и који је рађен и извршен 1912. год. војском и кулуком) налазе успони—падови од 6%. Тако исто продужење тог пута за Скопље кроз Качаничку клисуру, и ако је сада у реконструкцији, изводи се са успонима са око 6,00%, а могао се реконструисати са највећим успоном од 3,00%.

Како је грађење железнице имало бити неминовно изведено долином Ибра т. ј. непосредно поред пута, то се реконструкција није требала нити смела изводити, а нарочито са успонима сведеним на 3%, јер су продужења овог пута изведена са много већим и јачим успонима, а при том нису имала подлогу ни ширину Ибарског пута. Новац утрошен на реконструкцију, корисније би био утрошен на проширењу и шосирање његових продужења. А још би корисније био употребљен за довршење и просецање пута Београд—Аранђеловац—Горњи Милановац—Чачак—Гуча—Ивањица—Стубска Чесма (стара граница) — Сјеница—Беране. Озај би пут био најкраћа веза Београда са Црном Гором. На њему се неби сваке године дешавао прекид саобраћаја услед снега, као што то бива на путу Пећ—Чакор—Андрејевица.

О Ибарском путу писано је и раније и критикован је, али само о радовима на њему, а не о горњем. Снимање и рад овога пута, почето је још 1919. год. а завршено тек 1929. г. На њему је радила читава војска техничког особља. Поводом тога, када је 1921. год. дошао у секцију за реконструкцију тога пута један инжењер, константовао је једном бившем начелнику Мин. Грађ. да цело Мин. Грађ. 1912. год није располагало толиким бројем особља, колико га има секција за реконструкцију пута.

Како ће бити за одржавање новог-реконструисаног пута, а поред њега и железнице, то ће будућност показати. Имајући у виду оголене стране брда које су стрме, нова засецања која су вероватно ставила по негде и земљиште у покрет, као и сатирање шуме сечом и попашом, мора се очекивати теже одржавање пута, а следствено и већи трошкови.

— Наставиће се —

Серафим Цинић

Туризам у Вардарској Бановини

Важност унапређења туризма и саобраћаја путника у Вардарској Бановини и услови за развијање истог.

— Наставак —

III. Саобраћај.

У ранијим вековима преко Вардарске Бановине водили су путови скоро на све стране. Тако Скопље, још за време Римљана, беше трговачко место. Скопље су Римљани везали

одличним путовима, чији се трагови и данас могу опазити. Ти су путови везивали: Косово—Босну, Далмацију—Панонију; други је ишао долином Ниша за Дунав; трећи низ Вардар за Солун; четврти преко полога за Кичево, Охрид, Битољ и т. д. („Јужна Србија“ стр. 6, свеска март 1922).

Из овога видимо да је Вардарска Бановина некада играла врло важну улогу, али кад се осврнемо на блиску прошлост, видећемо, да све што је стварано било у рукама непријатељским. Турци нису ништа обнављали већ како су примили тако су посматрали или су прилазили да искваре нешто. Тако је саобраћај био, отежан, а данашња Вардарска Бановина изложена је била многим недаћама, које су изазване разноликим узроцима. „Све што данас постоји је плод послератни, када се прелази из националног ропства у националну слободну државу, из економског феудалног ропства у економску слободу“, вели г. Јовановић. Све је то мало за Вардарску Бановину, која је за време ратова тако рећи опустошена, јер су непријатељи, повлачећи се, кварили железничке линије па и друмове. Тако је центар Вардарске Бановине био јако оболео, док је некада био капија Дарданије.

Умешним радом ипак се нешто успело да уради и ради се на томе. Доведени су многи путеви у нормални колосек, хоћу да кажем за друмове, железнице, јер док је 1912. год. било само 6 локомотива, данас саобраћа око 70, а ускоро ће их бити и 80. На тај начин укупна дужина железничких линија износи око 880 километара, а износиће 1147 километара, јер су изграђени многи путови. Међутим, ни ово није довољно за развијање туризма у овом крају, јер сама конфигурација земљишта захтева више. Наиме није довољно да се само подижу железнице, већ је потребно имати добре друмове који ће везивати крајеве неприступачне железницама. Колико би само допринео пут који би волио преко Шаре оваквог правца: Београд—Качаник—Јажинце—врх Љуботена—Ливадичко језеро—врх Пирчибег—Карабунар—Чаушице—Бистре—врх Црног—Кобилице—караниколице са језером „Бол Кара Никола“ и врх Тучин—кроз долину Лешинце—изворишта реке Пчиње, преко села Безовца и Вешала, клисуром реке Пчиње у Тетово. — Какав би диван изглед са Шаре био, на све стране, јер од планинских места, може се рећи, да је Шара најпривлачнија у овом крају. Друмова, који би водили оваквим и сличним местима, нема за сада или их има врло мало.

Ваздушни саобраћај је такође не толики колики би бар минимално допринео овом крају. Има само једну линију између Београда, Скопља и Солуна — и то зими се обуставља. Има само једну авијонску станицу у Скопљу,

и то, не као транзитну већ као полазну. Авиони су домаћег — малога типа.

Аутомобилски саобраћај је је прилично развијен, јер има преко 430 путничких и 109 теретних аутомобила. Аутобуски саобраћај је мали: има свега 6 аутобуса и 55 мотоциклета.

Паробродски саобраћај врши се лети и то на Охридском језеру. Овај водени пут може бити искоришћен само онда, када буде на овом месту развијено хотелиерство, јер оно управо омогућава развој туристике.

Поштански саобраћај према овом у XIX веку је дупли т. ј. данас Вардарска Бановина има Поштанску Дирекцију, која се простире и на Моравску Бановину. Има око 80 сталних и око 30 амбулантских места пошта; 101 поштанска линија, али нема довољан број телеграфских линија: свега 1750 — бар за Скопље и Београд потребно је набавити још 3, што би коштала свака по 800.000.— дин.

Да би се саобраћај до потребне мере унапредио, неопходна је помоћ и иницијатива државе, поред приватне иницијативе која се мора, ради узгредног економског — привредног бољитка, свуда јављали.

Неупоређујући комуникације европских туристичких земаља са нашом а базирајући се на околности које диктују и наводе на решавање привредног проблема (наметнут је скоро целом свету) као нужност средства за опстанак и напредовање друштва, нације и државе, туризам је један од врло важних фактора за решење истог.

Хотели.

Развој туризма не зависи само од саобраћаја већ и од развоја хотелијерства. Али и саобраћај и хотелијерство условљавају једно друго, траже се и помажу. Развићем хотелијерства развиће се и саобраћај, а овим ће се омогућити и промет странаца. Али још међу првим редовима сам нагласио, да је овде хотелијерство заостало, јер се скоро не може наћи хотел који има све удобности или онакав какав би требао бити. Наиме, има хотела, али су они неуређени и прљави, за многе од њих се може рећи да су пре крчме него хотели.

Сваки хотел требало би уредити по „модерном“ како се то често вели. Њима би поред осталог требало придодати: купатила, телефоне и парно грејање, а за све ово цене би требале бити повољније. Док у Вардарској Бановини све ово изостаје. Више су хотели по „старом“ уређени и немају све удобности.

— Наставиће се —